

Vorig maïsseizoen dook de maïswortelboorder voor de eerste keer op in Nederland en België. Het Belgische bestrijdingsplan heeft goed gewerkt, maar de strijd is nog niet gestreden. Het aanpakplan voor 2004 voorziet onder meer in lokpercelen om nieuwe import tegen te gaan.

Dankzij de permanente monitoring zijn we er snel bij geweest en is de verspreiding van de maïswortelboorder in 2003 beperkt gebleven', zegt Sabina Devlieghere, die namens het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van het Voedsel (FAVV) het bestrijdingsplan in België geleid heeft. 'Het bestrijdingsplan heeft goed gewerkt,' vervolgt de landbouwkundige, 'de kever valt uit te roeien.' De maïswortelboorder (*Diabrotica Virgifera* Le Conte) is een zogenaamd quarantaineorganisme: het insect staat op de fyto-sanitaire quarantainelijst van de Europese Unie. Dat houdt in dat men het organisme koste wat kost uit de EU wenst te weren en het dan ook verplicht moet bestrijden. Voor de volksgezondheid levert het insect geen gevaar op, maar vanwege zijn grote economische impact op de maïssteelt staat de kever op de zwarte lijst. Men schat dat oogstverliezen in onze contreien tot dertien procent kunnen oplopen. In de Verenigde Staten werden verliezen tot negentig procent opgetekend. Vooral in de monoculturen is de schade er aanzienlijk, terwijl de keverpopulatie goed kan blijven

Sabina Devlieghere: 'Maïskever valt via gewasrotatie uit te roeien'

gedijen. Naast oogstschade leidt de aanwezigheid van de kever als gevolg van voorzorgsmaatregelen ook tot allerlei exportbelemmeringen vanuit de Europese Unie naar derde landen.

Diabrotica Virgifera

De kever zelf is zes tot zeven millimeter lang en heeft een geelgroene kleur. Typisch zijn de drie donkere strepen op de rug. De eitjes en de larven van de kever zijn met het blote oog niet te zien. De kever legt in de zomerperiode gedurende dertig dagen eitjes aan de voet van de maïsplant. De eitjes overwinteren en groeien in het voorjaar uit tot larven die zich voeden met de wortels van nieuw aangeplante maïs waardoor deze gaat legeren. De larven groeien vervolgens uit tot kevers. Niet de kevers maar de larven zorgen er dus voor dat de maïs waardeloos wordt. Naast maïs zijn ook pompoenen en courgettes geschikte gastplanten voor dit insect, maar men heeft nog niet precies kunnen achterhalen op welke tijdstippen de verschillende stadia zich onder onze klimaatsomstandigheden ontwikkelen. De kever is vrij mobiel, de eitjes en larven niet. De kever kan op eigen kracht dertig tot veertig kilometer per jaar afleggen. 'Via vliegtuigen en vrachtwagens kan de kever uiteraard nog grotere afstanden overbruggen', stelt Devlieghere.

De maïswortelboorder werd in 1992 voor het eerst op het Europese vasteland opgemerkt in Servië. Sinds de door de EU opgelegde permanente monitoring (observatie) werd hij ook al waargenomen in het Verenigd Koninkrijk, Italië en Frankrijk. Vorige zomer dook de kever op in zowel Nederland als België op maïspercelen

Kever

Larve

rond de luchthavens van Schiphol en Zaventem. 'De kever wordt mogelijk aange trokken door het licht bij het laden van de vliegtuigen', geeft Sabina Devlieghere aan. 'De besmetting in Nederland was beperkt tot één maïsperceel, de omvang in België was groter met 17 besmette maïspercelen.'

Belgische aanpak in 2003

De permanente monitoring gebeurt door middel van vangplaten waarop een lokstof en lijm zijn aangebracht. De platen worden geplaatst in maïspercelen langs de luchthavens, zeehavens en verschillende - vanuit het Zuiden - strategische invalswegen. 'Op 3 september werd de aanwezigheid van de kever voor het eerst gesignaleerd', vertelt Sabina Devlieghere. 'Een focuszone van één kilometer rond de vindplaatsen werd vastgelegd en de verplichte bestrijding werd opgestart. Rond de focuszone legde men een veiligheidszone van vijf kilometer aan waarin er een verscherpt toezicht plaatsvond.' In de focuszone werden onder meer ook een verbod ingesteld op het vervoer van verse maïs (geheel of plantendelen), een oogstverbod tot 1 oktober en een verbod op het vervoer van grond van wortel-, bol- en knolgewassen grenzend aan een besmet perceel. Voor de bestrijding opteerde men voor een

éénmalige behandeling met de tijdelijkerekende contactinsecticiden Karate Zeon of Fury, die veertien dagen werkzaam zijn.

Focuszone

Devlieghere acht de kans reëel dat de kever in 2004 opnieuw opduikt. Daarom is

besloten tot een nieuwe reeks maatregelen voor het aankomende maïsseizoen in de focuszones en de veiligheidszones anno 2003. Kernelementen hierbij zijn gewasrotatie, bestrijding van de opslag van maïs en behandeling van aangetaste percelen en oogstverbod.

Aangetaste maïsplant

In de focuszone zal maïs slechts één op drie mogen worden verbouwd. Alle maïspercelen dienen éénmalig behandeld te worden met een tijdelijk erkend contactinsecticide. Op de in 2003 aangetaste percelen zal bovendien de opslag van maïs bestreden moeten worden. Nieuw aangetaste percelen zullen meermaals moeten worden behandeld en een oogstverbod van deze percelen zal opnieuw worden opgelegd. In de veiligheidszones hebben de landbouwers de keuzemogelijkheid tussen gewasrotatie (één op twee) of een maïszaaiaadbehandeling met een bodeminsecticide om eventuele larven te vernietigen.

Minpunten

De bestrijding van de maïswortelboorder kent ook enkele schaduwkanten. Ten eerste is er de hobbymatige gezette maïs door particulieren voor hun landbouwhuisdieren. Deze zijn tot op heden buiten schot gebleven, maar kunnen wél als reservoir fungeren voor nieuwe aantastingen. Het grootste nadeel van de huidige aanpak blijkt echter het financiële kostenplaatje van de bestrijding te zijn. Dit bedraagt, afhankelijk van het aantal behandelingen, ongeveer zestig tot honderd euro per hectare maïs en wordt momenteel alleen door de getroffen landbouwers gedragen. Een dossier voor financiële tussenkomst is door het FAVV ingediend bij de Europese autoriteiten, maar of dit ook kans op slagen heeft is niet bekend. De oprichting van een sanitair fonds voor akkerbouwproducten waarin, naast de overheid, ook alle akkerbouwers participeren is een andere mogelijkheid voor financiële schadeloosstelling. Een schadeclaim tegenover de luchthavenautoriteiten maakt weinig kans, besluit Sabina Devlieghere: 'De werkelijke schuldige aanduiden is hier volgens mij bijna niet mogelijk.'

Guy Nantier

Sabina Devlieghere: 'Lokpercelen moeten nieuwe import verhinderen'

Opmars maïs kever gestuit?